

KRAJINNÉ PRVKY CHRÁNENÉ V ZMYSLE GAEC, upravené v zmysle DA

Zoznam, definícia, popis a kritériá vybraných krajinných prvkov

Definícia krajinných prvkov chránených v zmysle GAEC, upravených v zmysle DA:

Krajinným prvkom sa rozumie súvislá plocha na ornej pôde, ktorá spĺňa nasledovné podmienky:

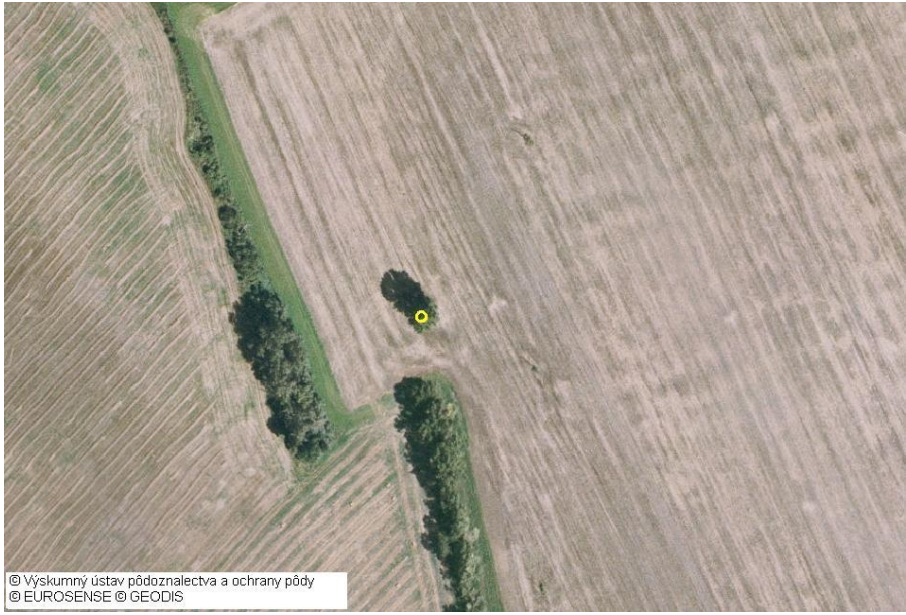
- plní poľnohospodársku mimoprodukčnú funkciu (má význam pre poľnohospodársku činnosť, napr. krajinný prvok s pôdoochrannou, protieróznou, ekologickou, biotickou a krajinotvornou funkciou),
- nachádza sa vo vnútri produkčného alebo kultúrneho dielu s kultúrou OP alebo s ním na časti hranice susedí,
- spĺňa stanovené veľkostné kritériá (minimálna a maximálna dĺžka a šírka, počet jedincov atď.),
- výmera by nemala výrazne presahovať 2 hektáre.

Zoznam vybraných krajinných prvkov:

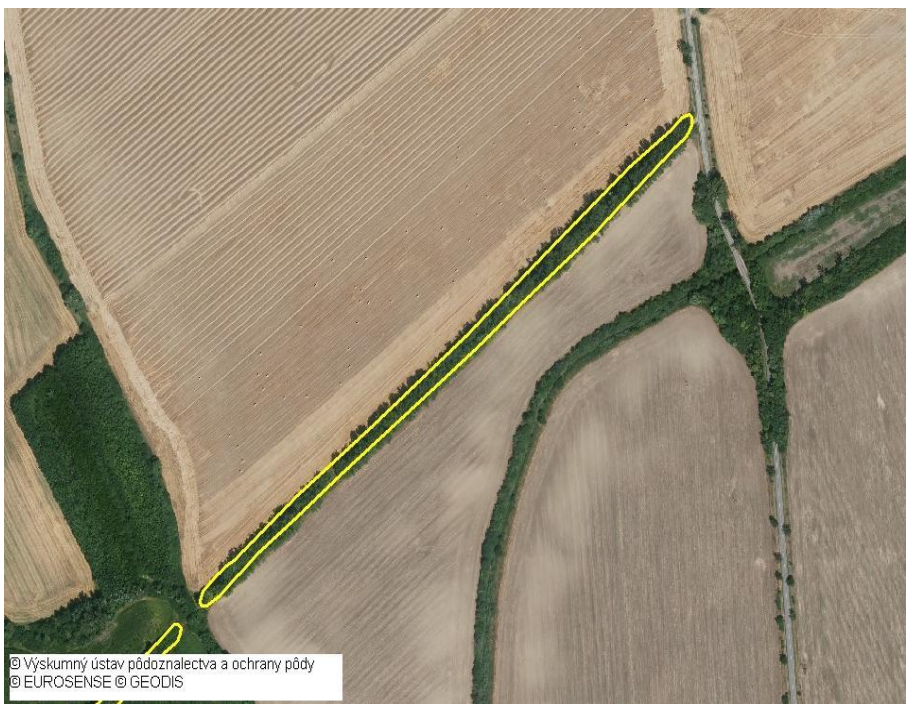
- Solitér
- Stromoradie
- Skupina stromov
- Medza

Charakteristika jednotlivých krajinných prvkov:

Názov:	<i>Solitér</i>
Popis solitéru chráneného v zmysle GAEC, upraveného v zmysle DA:	Samostatne stojaci strom rastúci na alebo pri ornej pôde s minimálnym priemerom koruny 4 metre. Solitéry rastúce na lesnom pôdnom fonde, pri spevnených cestách, železniciach, vodných útvaroch, stavbách a intraviláne nie sú chránené v zmysle GAEC.
Solitér na ortofotomape:	 © Výskumný ústav pôdozvedectva a ochrany pôdy © EUROSENSE © GEODIS

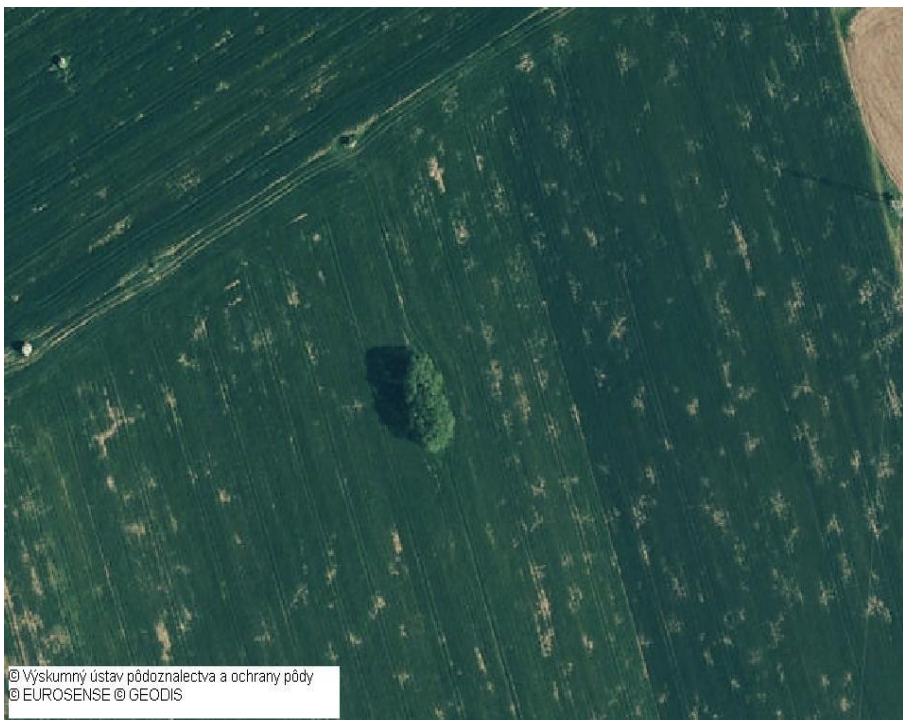
Solitér v databáze KP chránených v zmysle GAEC, doplnených v zmysle DA:	 © Výskumný ústav pôdozvedectva a ochrany pôdy © EUROSENSE © GEODIS
Posúdenie významu z hľadiska GAEC a DA:	- Náchylnosť na poškodenie s dôsledkom zániku solitéru poľnohospodárskou činnosťou, - ekologický biotop, ktorý umožňuje existenciu ďalším organizmom, - zvyšuje druhovú rozmanitosť územia, - význam pre členitosť krajiny a jej estetickú hodnotu.
Identifikácia na ortofotomapách:	Solitérne dreviny sú na ortofotomape dobre a takmer jednoznačne identifikovateľné a interpretovateľné a odlišiteľné od krovín.
Kritériá pre evidovanie solitérov:	- Nachádza sa vnútri alebo na hranici produkčného alebo kultúrneho dielu s poľnohospodárskou kultúrou OP, - minimálny priemer koruny dosahuje najmenej 4 metre. Solitéry, ktoré nie sú evidované: Z dôvodu evidencie solitérov na poľnohospodárskej pôde nie sú predmetom evidencie solitéry, ktoré sa vyskytujú pri spevnených cestách, železničiach, vodných tokoch (brehový porast), intraviláne, zastavanej ploche atď'...
Stav v LPIS-e súčasný:	Solitéry, ktoré sú evidované v databáze KP chránených v zmysle GAEC, doplnených v zmysle DA sú súčasťou plochy produkčného a kultúrneho dielu. V prípade hraničiacich solitérov prechádza hranica PB a KD ich stredom.
Postup vytvorenia databázy KP:	- Transformácia a integrácia existujúcich údajov z rezortu MŽP SR (GIS vrstva chránených stromov) a z vrstvy ZB GIS (GIS vrstva stromov), - vizuálna fotointerpretácia na podklade ortofotomapy, - identifikácia vzrastových solitérov, odfiltrovanie ostatnej vegetácie, vrátane nežiaducej metódami GIS, - využitie LPIS a topografických máp. Zaznačenie solitéru a vyplnenie atribútovej tabuľky.

Ohrozenie:	Najčastejšie bývajú solitéry ohrozované priamym poškodzovaním a ničením (výrubom) drevín. Nepriamo sú solitéry poškodzované nešetrným obhospodarovaním pozemkov susediacich priamo s miestom rastu solitéra. Predovšetkým v prípade veľkých stromov je veľmi častým javom poškodzovanie koreňového systému dreviny nešetrnou orbou zasahujúcou do jeho blízkosti. Hranica pre agrotechnický zásah v blízkosti stromu by mala byť určená priemetom jeho koruny, zväčšená o 1,5 m od línie priemetu.	
Kritériá posúdenia kontroly:	Riziko, ohrozenie	Kritérium posudzovania
	Likvidácia dreviny	Zánik evidovaného krajinného prvku
	Poškodenie dreviny neodborným odstránením časti koruny	Zmenšenie plochy koruny alebo zánik jedinca
	Poškodenie dreviny zásahom do koreňového systému (hlbokou orbou, vykonávaním výkopu a pod.)	Zánik evidovaného krajinného prvku v dôsledku poľnohospodárskej alebo inej činnosti resp. zmenšenie plochy krajinného prvku
	Poškodenie dreviny aplikáciou arboricídu	Zánik evidovaného krajinného prvku v dôsledku poľnohospodárskej činnosti resp. zmenšenie plochy krajinného prvku

Názov:	<i>Stromoradie/vetrolam</i>
Popis stromoradia/ vetrolamu chráneného v zmysle GAEC:	Rad stromov tvorený najmenej piatimi jedincami rastúcimi na alebo pri ornej pôde. Stromoradia a vetrolamy majú spravidla rovnaký rozostup a pravidelný spon. Stromoradia a vetrolamy rastúce na lesnom pôdnom fonde (plniace funkcie lesa), pri spevnených cestách, železniciach, vodných útvaroch, stavbách a intraviláne nie sú chránené v zmysle GAEC.
Stromoradie/vetrolam na ortofotomape:	 Ortofotomapa ukazuje stromoradie/vetrolam ako tmavozelenú líniu, ktorá sa vlní medzi svetlými poľami. V dolnej časti obrázku je malý text: © Výskumný ústav pôdovedectva a ochrany pôdy © EUROSENSE © GEODIS
Stromoradie/vetrolam v databáze KP chránených v zmysle GAEC:	 Ortofotomapa ukazuje stromoradie/vetrolam s žltou obrysou, ktorá ho vyznačuje medzi poľami. V dolnej časti obrázku je malý text: © Výskumný ústav pôdovedectva a ochrany pôdy © EUROSENSE © GEODIS

Krajinné prvky chránené v zmysle GAEC, upravené v zmysle DA

Posúdenie významu z hľadiska GAEC:	- Plošná rozšírenosť na území SR, - klimatická, ochranná, biotická, krajínovotvorno – estetická a orientačná funkcia, - funkcia zlepšenia hospodárenia pozemkov s pôdnou vlhkosťou a stabilizácia mikroklimy, - vo voľnej krajine sú stromoradia biotopom pre mnoho vzácných druhov živočíchov, - významný biokoridor v krajine umožňujúci migráciu organizmov medzi jednotlivými biocentrami.								
Identifikácia na ortofotomapách:	Stromoradia sú na ortofotomape dobre a takmer jednoznačne identifikovateľné a interpretovateľné a odlišiteľné od medzí.								
Kritériá pre evidovanie stromoradia/vetrolamu:	- Nachádza sa vnútri alebo na hranici produkčného alebo kultúrneho dielu s poľnohospodárskou kultúrou OP, - je tvorené minimálne 5 stromami s výškou nad 3 metre v pravidelnom rozstupe, - minimálna dĺžka 30 metrov. Stromoradia/vetrolamy, ktoré nie sú evidované: Z dôvodu evidencie stromoradií a vetrolamov na poľnohospodárskej pôde nie sú predmetom evidencie stromoradia a vetrolamy, ktoré sa vyskytujú pri spevnených cestách, železniach, vodných tokoch (brehový porast), intraviláne, zastavanej ploche atď.								
Stav v LPIS-e súčasný:	Stromoradia a vetrolamy, ktoré sú evidované v databáze krajinných prvkov chránených v zmysle GAEC sú súčasťou plochy produkčného a kultúrneho dielu. V prípade hraničiacich stromoradií a vetrolamov medzi dvoma PB/KD prechádza hranica PB a KD ich stredom.								
Postup vytvorenia:	- Vizuálna fotointerpretácia na podklade ortofotomapy, - využitie LPIS a topografických máp, - využitie existujúcich údajov z rezortu MŽP SR a z vrstvy ZB GIS, - zaznačenie polygónu a vyplnenie atribútovej tabuľky.								
Ohrozenie:	Stromoradia bývajú najčastejšie ohrozované priamou likvidáciou buď celého stromoradia, alebo jeho časti. Taktiež medzi časté spôsoby ohrozovania patrí aj poškodzovanie jednotlivých častí stromoradia nevhodným spôsobom obhospodarovania okolitých pozemkov.								
Kritériá posúdenia kontroly:	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="518 1469 975 1507">Riziko, ohrozenie</th><th data-bbox="975 1469 1422 1507">Kritérium posudzovania</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="518 1507 975 1653">Fyzická likvidácia (výrub, odstránenie) drevín a v jeho dôsledku zmenšovanie areálu alebo dĺžky stromoradia</td><td data-bbox="975 1507 1422 1653">Zánik evidovaného stromoradia, zánik jedinca/ov alebo zmenšenie jeho evidovanej rozlohy (m²)</td></tr> <tr> <td data-bbox="518 1653 975 1877">Poškodenie častí drevín v stromoradií zásahom do koreňového systému (hlbokou orbou, vykonávaním výkopu a pod.) a v jeho dôsledku zmenšenie areálu stromoradia</td><td data-bbox="975 1653 1422 1877">Zmenšenie evidovanej rozlohy (m²)</td></tr> <tr> <td data-bbox="518 1877 975 1986">Poškodenie drevín aplikáciou arboricídov a v jeho dôsledku zmenšenie areálu stromoradia.</td><td data-bbox="975 1877 1422 1986">Zmenšenie evidovanej plochy (m²)</td></tr> </tbody> </table>	Riziko, ohrozenie	Kritérium posudzovania	Fyzická likvidácia (výrub, odstránenie) drevín a v jeho dôsledku zmenšovanie areálu alebo dĺžky stromoradia	Zánik evidovaného stromoradia, zánik jedinca/ov alebo zmenšenie jeho evidovanej rozlohy (m ²)	Poškodenie častí drevín v stromoradií zásahom do koreňového systému (hlbokou orbou, vykonávaním výkopu a pod.) a v jeho dôsledku zmenšenie areálu stromoradia	Zmenšenie evidovanej rozlohy (m ²)	Poškodenie drevín aplikáciou arboricídov a v jeho dôsledku zmenšenie areálu stromoradia.	Zmenšenie evidovanej plochy (m ²)
Riziko, ohrozenie	Kritérium posudzovania								
Fyzická likvidácia (výrub, odstránenie) drevín a v jeho dôsledku zmenšovanie areálu alebo dĺžky stromoradia	Zánik evidovaného stromoradia, zánik jedinca/ov alebo zmenšenie jeho evidovanej rozlohy (m ²)								
Poškodenie častí drevín v stromoradií zásahom do koreňového systému (hlbokou orbou, vykonávaním výkopu a pod.) a v jeho dôsledku zmenšenie areálu stromoradia	Zmenšenie evidovanej rozlohy (m ²)								
Poškodenie drevín aplikáciou arboricídov a v jeho dôsledku zmenšenie areálu stromoradia.	Zmenšenie evidovanej plochy (m ²)								

Názov:	<i>Skupina stromov</i>
Popis skupiny stromov chránenej v zmysle GAEC, upravenej v zmysle DA:	Porast tvorený najmenej tromi stromami, rastúci na alebo pri ornej pôde s maximálnou výmerou 3000 m ² . Skupina stromov rastúca na lesnom pôdnom fonde (plniaca funkcie lesa) nie je chránená v zmysle GAEC.
Skupina stromov na ortofotomape:	 © Výskumný ústav pôdozvedectva a ochrany pôdy © EUROSENSE © GEODIS
Skupina stromov v databáze KP chránených v zmysle GAEC, doplnených v zmysle DA:	 © Výskumný ústav pôdozvedectva a ochrany pôdy © EUROSENSE © GEODIS

Krajinné prvky chránené v zmysle GAEC, upravené v zmysle DA

Posúdenie významu z hľadiska GAEC a DA:	- Význam pre ekosystémovú a druhovú biodiverzitu, - význam pre členitosť krajiny a jej estetickú hodnotu, - súčasť predovšetkým lokálnych ÚSES, - prispieva k ekologickej stabilite krajiny.	
Identifikácia na ortofotomapách:	Skupina stromov sa identifikuje na ortofotomape jednoznačne a jej zákres je jednoznačný.	
Kritériá pre evidovanie skupín stromov:	- Nachádza sa vnútri alebo na hranici produkčného alebo kultúrneho dielu s poľnohospodárskou kultúrou OP, - minimálne 3 stromy, - maximálna rozloha 0,3 ha.	
Stav v LPIS-e súčasný:	Skupiny stromov, ktoré sú evidované v databáze krajinných prvkov chránených v zmysle GAEC, doplnených v zmysle DA sú súčasťou plochy produkčného a kultúrneho dielu. V prípade hraničiacich skupín stromov medzi dvoma PB/KD prechádza hranica PB a KD ich stredom.	
Postup vytvorenia:	- Na základe vrstvy lesného fondu/ lesnej pôdy sa vyextrahovali len skupiny stromov na poľnohospodárskej pôde v rámci LPIS, - vizuálna fotointerpretácia na podklade ortofotomapy, - využitie LPIS a topografických máp, - využitie existujúcich údajov z rezortu MŽP SR a z vrstvy ZB GIS, - zaznačenie polygónu/plochy a vyplnenie atribútovej tabuľky.	
Ohrozenie:	Ohrozenie skupiny stromov je prakticky zhodné s ohrozením solitérov, teda okrem priamej likvidácie sú tieto krajinné prvky ohrozované predovšetkým spôsobom obhospodarovania okolitých poľnohospodárskych pozemkov.	
Kritériá posúdenia kontroly:	Riziko, ohrozenie	Kritérium posudzovania
	Fyzická likvidácia (výrub, odstránenie) dreviny	Zánik evidovanej skupiny stromov (m ²)
	Poškodenie dreviny neodborným odstránením časti koruny	Zánik alebo zmenšenie evidovanej rozlohy skupiny stromov (m ²)
	Poškodenie dreviny zásahom do koreňového systému (hlbokou orbou, vykonávaním výkopu a pod.)	Zánik alebo zmenšenie evidovanej rozlohy skupiny stromov (m ²) v dôsledku poškodenia koreňového systému drevín

Názov:	Medza
Popis medze chránenej v zmysle GAEC, upravenej v zmysle DA:	Trávnatá línia nachádzajúca sa na alebo pri ornej pôde, často pokrytá stromami alebo kríkmi, slúžiaca predovšetkým k znižovaniu vodnej alebo veternej erózie s minimálnou dĺžkou 20 metrov a so šírkou spravidla do 20 metrov.
Medza na ortofotomape:	 © Výskumný ústav pôdovedectva a ochrany pôdy © EUROSENSE © GEODIS
Medza v databáze KP chránených v zmysle GAEC, doplnených v zmysle DA:	 © Výskumný ústav pôdovedectva a ochrany pôdy © EUROSENSE © GEODIS

Krajinné prvky chránené v zmysle GAEC, upravené v zmysle DA

Posúdenie významu z hľadiska GAEC a DA:	- Plošná rozšírenosť prvku na území SR, - biologický, historický a protierózny význam, - špecifický biotop pre mnohé skupiny organizmov, predovšetkým bezstavovcov, - významný biokoridor v krajine umožňujúci migráciu organizmov medzi jednotlivými biocentrami.	
Identifikácia na ortofotomapách:	Pomerne dobre identifikovateľné a interpretovateľné na ortofotomape, trávnatý pás, často s kríkmi, resp. stromami na poľnohospodárskej pôde.	
Kritériá pre evidovanie medzí:	- Nachádza sa vnútri alebo na hranici produkčného alebo kultúrneho dielu s poľnohospodárskou kultúrou OP, - minimálna dĺžka 20 m, - maximálna šírka spravidla 20 m.	
Stav v LPIS-e súčasný:	Medze, ktoré sú evidované v databáze krajinných prvkov chránených v zmysle GAEC, doplnených v zmysle DA sú súčasťou plochy produkčného a kultúrneho dielu. V prípade hraničiacich medzí medzi dvoma PB/KD prechádza hranica PB a KD ich stredom.	
Postup vytvorenia:	- Využitie existujúcich údajov zo ZB GIS, - vizuálna fotointerpretácia na podklade ortofotomapy, - využitie LPIS a topografických máp - zaznačenie polygónu a vyplnenie atribútovej tabuľky.	
Ohrozenie:	Ohrozenie medzí spočíva v prvom rade v ich fyzickej likvidácii. Z pohľadu výskytu mnohých druhov živočíchov je nutné veľmi dôsledne voliť agrotechnológie. Predovšetkým nadmerné a neuvážené používanie pesticídov môže mať fatálne dopady na spoločenstvá vyskytujúce sa na medziach.	
Kritériá posúdenia kontroly:	Riziko, ohrozenie	Kritérium posudzovania
	Rozoranie, fyzická likvidácia celej medze alebo jej časti	Zmenšenie evidovanej rozlohy medzí na plošnú jednotku posudzovaných pozemkov (m ² /ha)